

Мені не подобається працювати з пацієнтами, які закохані. Можливо, тому, що я заздрю — я також страшенно хочу відчувати чари кохання. Можливо, тому, що кохання й психотерапія — це абсолютно несумісні речі. Хороший психотерапевт бореться з темрявою й шукає шляхи, як освітити життя пацієнта, а романтичне кохання оповите таємницею і зникає, коли його намагаються дослідити. Я ненавиджу лікувати закоханих пацієнтів.

Тельма одразу сказала мені, ще на перших хвилинах нашого першого сеансу, що вона безнадійно й трагічно закохана, але я ніколи не вагався, чи взяти її на лікування. Усе, що я бачив під час нашого знайомства, — зморшкувате обличчя сімдесятирічної леді, підборіддя, яке весь час по-старечому тремтіло, її худа, виснажена віком фігура, вибілене перекисом та трохи неохайне жовтувате волосся, змарнілі руки, на яких чітко видно сині вени, — усе кричало до мене, що вона помиляється, вона не може бути закоханою. Як кохання, таке величне почуття, могло обрати цю спустошену стару жінку? Як кохання могло оселитися в цьому хирлявому тілі, одягненому в безформний синтетичний спортивний костюм?

Більше того, я не бачив щасливої аури від кохання! Самі страждання Тельми не здивували мене, адже кохання завжди супроводжується болем, та її кохання виглядало аж надто потворно: воно не приносило ніякого задоволення взагалі, а її життя перетворилося на муки.

Отож, я погодився лікувати її, оскільки був певен: Тельма страждала не від кохання, а від доволі рідкісного розладу, який вона переплутала з коханням. Я не тільки вірив, що могу допомогти цій жінці, — мені сподобалась ідея, нібито існування такої фальшивки свідчить, що мені вдасться розкрити містичні глибини кохання.

Під час першої зустрічі Тельма була відсторонена та напружена. Я вирішив розрядити обстановку і посміхнувся їй у приймальні, але це не допомогло. Вона не посміхнулася мені у відповідь, а просто мовчки пішла за мною коридором. Як тільки ми зайшли в кабінет, вона навіть не роздивилась інтер'єр, а відразу сіла в крісло. Відтак, не чекаючи на мої коментарі й навіть не розстігнувши гудзики на своїй важкій куртці, яку надягла на спортивний костюм, вона різко глибоко вдихнула повітря і почала:

— Вісім років тому в мене був роман з моїм психотерапевтом. Від того часу я ніколи не забувала про це. Одного разу я майже вбила себе і вірю, що зможу зробити це ще раз. Ви моя остання надія.

Я завжди дуже уважно слухаю перші фрази пацієнтів. Вони повсякчас допомагають виявити незвичайні факти і передрікають вид стосунків, які в нас можуть скластися. Слова дозволяють мені проникнути в життя іншої людини, але в Тельми був такий тон, що мені стало зрозуміло: ця жінка не підпустить до себе близько.

Вона вела далі:

— Якщо вам важко мені повірити, можливо, це допоможе!

Вона відкрила свою червону вицвілу сумку зі шнурком і дістала звідти дві старі фотографії. На першій була зображена молода гарна танцівниця у блискучому чорному трико. Поглянувши на цю дівчину, я був вражений, коли впізнав великі очі Тельми, яка дивилася на мене крізь багато років.

— А ця, — сказала Тельма, коли побачила, що я вже дивлюся на іншу фотографію, на якій була зображена гарна, хоча й трохи флегматична шістдесятирічна жінка, — це була вона вісім років тому. Як бачите, — вона

морської піхоти Британської армії під час Другої світової війни і спеціалізувався на прийомах рукопашного бою.

— Розкажіть мені трохи про Гаррі.

Я був вражений різкістю в голосі Тельми, коли вона сказала, що Гаррі вб'є Метью, якщо дізнається про їхній роман.

— Я зустріла Гаррі після тридцяти, коли була професійною танцівницею, зноюю на всьому континенті. Я завжди жила заради двох речей — кохання і танців. Я відмовилася від дітей заради танців, але була змушена припинити танцювати тридцять один рік тому через подагру у великому пальці ноги — не дуже приємна хвороба для балерини. Щодо кохання, то, коли була молодша, я мала безліч коханців. Ви ж бачили мою фотографію, га? Скажіть мені чесно, хіба я не була гарненькою? — Вона вела далі, не чекаючи від мене відповіді. — Але, щойно я вийшла заміж за Гаррі, кохання скінчилося. Дуже мало чоловіків (хоча, звісно, знайшлося кілька) були достатньо сміливими, щоб кохати мене: вони шалено боялися Гаррі. А Гаррі покинув займатися зі мною сексом двадцять років тому (йому чудово вдається кидати щось). Ми навіть майже не торкаємося один одного — можливо, в цьому є і моя провина.

Я хотів був запитати, чому Гаррі так гарно все кидає, але Тельма не зупинялася ні на хвилину. Вона просто хотіла поговорити, зі мною чи без мене. Здавалося, що мої відповіді для неї були не важливими. Вона відводила погляд. Зазвичай вона дивилася кудись угору, ніби губилася у спогадах.

— Інша річ, про яку я весь час думаю, але не можу поговорити, — самогубство. Я знаю, що раніше чи пізніше все одно це вчиню. Для мене це єдиний вихід. Але я ніколи не згадую про той випадок у присутності Гаррі. Я майже вбила його тоді, коли намагалася це зробити. У нього стався серцевий

напад, і зараз він виглядає на десять років старшим. Коли ж, на мій подив, я прокинулася живою в лікарні, я багато думала про те, що накоїла і скільки горя завдала моїй родині. Тоді, в лікарні, я ухвалила для себе певні рішення.

— Які рішення?

Не було жодної потреби ставити це питання Тельмі, оскільки вона відразу сама почала про них розповідати, але я мав хоч щось сказати. Я мав уже багато інформації, та між нами досі не було контакту. Здавалося, що ми перебуваємо в різних кімнатах.

— Я вирішила ніколи не казати й не робити нічого такого, що завдасть нових страждань Гаррі. Я вирішила завжди йти йому на поступки, погоджуватися з ним в усьому. Він хотів збудувати нову кімнату для свого тренувального обладнання — окей. Йому забагнулося поїхати у відпустку до Мексики — чудово. Він хоче піти на прийом для парафіян нашої церкви — прекрасно.

Помітивши мою зацікавленість щодо парафіян, Тельма пояснила:

— Останні три роки, від того часу, як зрозуміла, що все одно колись вчиню самогубство, я не хотіла заводити нові знайомства. Нові друзі — це лише більше прощань і більше можливостей, що тебе хтось образить.

Я працював з багатьма людьми, які дійсно намагалися накласти на себе руки, але зазвичай цей неприємний досвід надавав їм можливість змінитися, вони досягали якоїсь зрілості, ставали певною мірою мудрішими. Зустріч вічнатич зі смертю змушує людину серйозно себе запитати про сенс життя і поводитися як годиться. А ті, хто готувався до зустрічі зі смертю через невиліковну хворобу, часто рем-

Отож, Марвін і я досягли критичної точки, місця з'єднання, до якого неминуче веде усвідомлення. Це час, коли один стоїть на краю прірви і вирішує, як встояти перед обличчям безжалісних життєвих перипетій: смерть, самотність, неспроможність та безглуздість. Звичайно, виходу не було ніякого. Людина може вибрати з невеликого переліку: бути «рішучим» чи дотримуватись однієї позиції, бути зухвало сміливим чи мужньо терпіти всі негаразди, чи добровільно відмовитися від раціональності і здатися на милість божественного провидіння.

Я не знав, що Марвін буде робити, і не знав, як йому допомогти. Я пам'ятаю, як чекав з нетерпінням нашого заняття, бо хотів дізнатися, який вибір він зробить. Що це буде за рішення? Чи втече він від власного відкриття? Чи знайде спосіб, ще один, щоб одягнути захисний капелюх самообману? Чи, може, він ухвалить рішення на користь релігії? Чи знайде сили в собі і прихисток — в одному з трактувань позитивної філософії життя? Ніколи я не відчував так гостро подвійну роль психотерапевта як учасника-спостерігача. Хоча зараз я був емоційно залучений та глибоко переймався тим, що відбувалося з Марвіном, у той же час усвідомлював, що мав привілейовану позицію, щоб спостерігати зародження віри.

Хоча Марвін і далі відчував страх і був дуже пригнічений, він хоробро продовжував терапію. Моя вага до нього зростала. Я гадав, що він припинить ходити до мене ще давно. Що змушувало його лікуватися?

Є кілька причин, сказав він. По-перше, він позбувся мігрені. По-друге, він пам'ятав мої попередження ще з першої зустрічі, що він може почуватись гірше в процесі терапії; він довіряв моїм словам про те, що його

був просто одним з етапів терапії і згодом остаточно мине. Більше того, він був переконаний, що під час терапії мало статися щось важливе: він дізнався більше про себе за останні п'ять місяців, ніж за всі свої шістьдесят чотири роки!

Сталася ще одна несподіванка. Його стосунки з Філіс помітно змінилися.

— Ми розмовляємо частіше і стали більш чесними, ніж раніше. Я не знаю точно, коли це почалося. Коли ви почали працювати зі мною, ми з Філіс лише один раз коротко обговорили моє лікування. Я вважаю, вона лише намагалася переконати мене, що ми впораємось без психотерапевта.

Але протягом останніх кількох тижнів все змінилося. Ми розмовляли *по-справжньому*. Я сказав Філіс, що ми з вами говоримо про неї на кожному занятті. Насправді вона чекає мене біля дверей щоразу, коли я тут, на занятті, і дуже дратується, якщо я відкладаю нашу розмову, наприклад, пропоную зачекати до вечері, бо за столом у нас справді цікаві бесіди.

— Що їй здається найбільш важливим?

— Майже все. Я казав вам, що Філіс не любить витратити гроші — вона обожноє розпродажі. Ми навіть жартуємо, що маємо дві терапії за ціною однієї.

— Так, це хороша угода. Я радий, що так склалось.

— Гадаю, найбільш важливою для Філіс була моя розповідь про наші дискусії стосовно моєї роботи: про те, який я засмучений, що не заробив ще більше грошей, хоча й міг, що присвятив своє життя винятково грошам і ніколи навіть не думав, щоб щось зробити для когось, а не тільки для себе. Це дуже мене вразило. Вона зазначила, що якщо це правильно щодо мене, то й щодо неї теж — вона теж жила

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>> нікому не допомагала.